

WOJEWODA PODKARPACKI
ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów

Rzeszów, 2019-01-30

S-I.431.11.22.2018.DSS

Pani
Małgorzata Prach
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Baligrodzie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i pkt 3 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.), rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 r., poz. 1477) oraz imiennych upoważnień do kontroli (Nr I i II, znak: S-I.431.11.22.2018.DSS), wydanych w dniu 27 lipca 2018 r. przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, działającego z upoważnienia Wojewody Podkarpackiego, przeprowadzona została w trybie zwykłym kontrola kompleksowa w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baligrodzie, który realizuje zadania gminy w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(Dowód: akta kontroli, str. 4-5)

Kontrola została przeprowadzona w dniach 7 i 8 sierpnia 2018 r., przez zespół kontrolny w składzie:

Dorota Sówka-Szmigiel – starszy specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, Oddział Nadzoru w Pomocy Społecznej (przewodnicząca zespołu kontrolnego),

Małgorzata Mazur-Bomba – starszy specjalista w Wydziale Polityki Społecznej Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie, Oddział Nadzoru w Pomocy Społecznej (członek zespołu kontrolnego).

Zakres kontroli obejmował: realizację zadań samorządu gminnego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Okres objęty kontrolą: rok 2017 i 2018 do dnia kontroli.

Przed rozpoczęciem czynności kontrolnych kontrolujący złożyli, na podstawie § 8 ust. 4 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477), pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających ich wyłączenie z udziału w kontroli.

(Dowód: akta kontroli, str. 6-7)

Zespół kontrolujący wpisał się do książki kontroli w **dniach 7 i 8 sierpnia 2018 r., pod pozycją nr 20.**

Użyte w protokole skróty:

- **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** – ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.);
- **Gmina** – Gmina Baligród;
- **GOPS, Ośrodek** – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baligrodzie.

Ustaień kontrolnych dokonano w oparciu o analizę dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli oraz informacje przekazane przez Panią Małgorzatę Prach – Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie – instytucji, która realizuje zadania dotyczące przedmiotu kontroli, oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Ustalenia Zespołu Kontrolnego

I. Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy.

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190. W przypadku, gdy wyznaczonym, na podstawie art. 10 ust. 1 podmiotem jest ośrodek pomocy społecznej, można w nim utworzyć zespół do spraw asysty rodzinnej. Na podstawie art. 178 ww. ustawy, wójt może upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu, kierownika ośrodka pomocy społecznej, lub innej jednostki organizacyjnej, a także inną osobę, na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Na terenie gminy Baligród, zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baligrodzie. Do realizacji ww. zadań, GOPS został wyznaczony *Uchwałą Nr XXIV.112.2012 Rady Gminy w Baligrodzie z dnia 31 października 2012 r. w sprawie powierzenia Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Baligrodzie realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.*

Wójt Baligrodu, *Zarządzeniem Nr 116/2012 z dnia 9 listopada 2012 r. w sprawie upoważnienia Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*, upoważnił ww. Kierownika do realizacji zadań wymienionych w art. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustanawiania rodziny wspierającej, zawierania i rozwiązywania umów, o których mowa

w art. 31 ust. 1 ww. ustawy, a także prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

(Dowód: akta kontroli str. 8-9)

W trakcie analizy dokumentów ustalono, że zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powinny wprowadzić zmiany w Statucie i Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Baligrodzie.

Na mocy *Uchwały Nr XVII.91.2016 Rady Gminy Baligród z dnia 28 kwietnia 2016 r. w sprawie uchwalenia Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie*, uchwalono Statut ww. Ośrodka. W przepisach prawa regulujących działalność w zakresie pomocy społecznej wymieniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (§ 2 pkt 18), natomiast w zadaniach Ośrodka, wpisano realizację zadań wynikających z ww. ustawy (§ 5 ust. 2 lit. h). Biorąc pod uwagę fakt, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej weszła w życie 1 stycznia 2012 r., ww. zmiany zostały wprowadzone zbyt późno.

Szczegółową organizację i zasady funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie określa Regulamin Organizacyjny Ośrodka, który został wprowadzony *Zarządzeniem Nr 5/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie z dnia 1 grudnia 2016 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie*. Uwzględniono w nim m.in. realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast nie wpisano do niego stanowiska asystenta rodziny i zakresu jego zadań wynikających z art. 15 ww. ustawy.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie utworzono zespołu do spraw asysty rodzinnej. Nie stanowi to jednak naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(Dowód: akta kontroli str. 16-29)

II. Procedura przydzielenia rodzinie asystenta.

Ustalono, że przydzielenie asystenta w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baligrodzie, odbywa się zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ośrodek posiada opracowaną procedurę przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, wprowadzoną *Zarządzeniem Nr 4.2017 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Baligrodzie z dnia 25 maja 2017 r. w sprawie ustalenia zasad pracy asystenta rodziny*.

Ww. Zarządzenie reguluje czas pracy asystenta rodziny, jego dokumentację stosowaną w pracy, zasady współpracy asystenta i pracownika socjalnego, procedury działań podejmowanych przez asystenta i pracownika socjalnego na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

W sytuacji, gdy Ośrodek poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, pracownik socjalny dokonuje analizy sytuacji rodziny. Gdy z analizy wynika potrzeba przydzielenia rodzinie asystenta, pracownik socjalny występuje z wnioskiem do Kierownika GOPS o jego przydzielenie. Ww. wniosek i decyzja Kierownika znajdują się w wywiadzie środowiskowym. Dodatkowo, sporządzany jest osobny wniosek przez pracownika socjalnego, który zawiera m.in. uzasadnienie przydzielenia rodzinie asystenta, propozycje do indywidualnego planu działania asystenta, podpis pracownika socjalnego oraz decyzję i podpis Kierownika GOPS.

(Dowód: akta kontroli str. 30-60)

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wsparcie rodziny prowadzone jest za jej zgodą i aktywnym udziałem z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Rodzina pisemnie wyraża zgodę na jej wsparcie przez asystenta rodziny, w celu przezwyciężania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ww. zgodę podpisują dorośli członkowie rodziny.

(Dowód: akta kontroli str. 61)

W kontrolowanym okresie nie było sytuacji, aby Ośrodek wnioskował do Sądu o przydzielenie asystenta rodziny, ponieważ nie wystąpiła taka konieczność. Był natomiast przypadek, że Ośrodek występował do Sądu o wgląd w sytuację rodzinną dziecka.

(Dowód: akta kontroli str. 62)

Zgodnie z art. 11 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku, gdy rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy, pracownik socjalny przeprowadza u tego rodzica wywiad, o którym mowa w ust. 1 ww. ustawy, a następnie kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela temu rodzicowi asystenta rodziny.

W kontrolowanym okresie, w gminie Baligród, nie przebywali małoletni wychowujący dziecko, którzy opuścili jedną z ww. instytucji.

III. Zatrudnienie i kwalifikacje.

W 2017 r. w GOPS w Baligrodzie był zatrudniony, na podstawie umowy zlecenie, jeden asystent rodziny. Pracował od 1 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r. Miał przydzielone 4 rodziny. Średnia długość pracy z rodziną wyniosła pół roku.

Ww. asystent, posiadał wykształcenie wyższe na kierunku Nauki o Rodzinie w specjalności terapia zajęciowa. W aktach osobowych ww. asystenta znajdowały się pisemne oświadczenia, że nie jest i nie był pozbawiony władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie została mu zawieszona ani ograniczona, że nie został zobowiązany do wypełniania obowiązku alimentacyjnego oraz, że nie był skazany prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. W umowie zlecenie nie wymieniono wszystkich zadań asystenta rodziny, jakie zostały określone w art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 17 ust 3 i 4, asystent rodziny zatrudniony w Ośrodku nie wykonywał obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy.

(Dowód: akta kontroli str. 63-71)

W kontrolowanym okresie, ww. asystent, nie podnosił swoich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach. Pani Kierownik GOPS złożyła w tej sprawie oświadczenie, w którym wyjaśniła, że asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez samokształcenie, tj. korzystał z porad innych asystentów, zapoznawał się z publikacjami książkowymi oraz artykułami umieszczonymi w Internecie dotyczącymi pracy asystenta.

W 2018 r. w GOPS nie było zatrudnionego asystenta rodziny. Kierownik Ośrodka w ww. oświadczeniu wyjaśniła, że „rodziny przeżywające trudności mogą skorzystać ze wsparcia i pomocy pracowników socjalnych w formie pracy socjalnej oraz udzielanych porad. Ponadto, na terenie gminy działa bezpłatny Punkt Porad Prawnych, w którym przyjmujący prawnicy pomagają w napisaniu różnego rodzaju pism i udzielają porad prawnych”. Dodatkowo w ww. oświadczeniu, Pani Kierownik zaznaczyła, że czynione są starania o zatrudnienie psychologa ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz istnieje możliwość skorzystania przez rodziców z porad pedagoga szkolnego.

Przydzielenie asystenta do dnia 31 grudnia 2014 r. miało charakter fakultatywny, a od 2015 r. stało się ustawowym obowiązkiem. Kontrolujący ustalili, na podstawie informacji udzielonej przez Panią Kierownik, że w analizowanym okresie, na terenie gminy Baligród, przebywały rodziny przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze (2 rodziny miały nadzór kuratora, w 6 rodzinach wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, w 2 rodzinach

z występował problem alkoholowy). Ponadto, na terenie gminy, znajduje się 14 rodzin niepełnych i 12 rodzin z problemem niepełnosprawności lub długotrwałej choroby.

(Dowód: akta kontroli str. 72-74)

IV. Realizacja zadań zleconych.

Zgodnie z art. 177 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę, należy wykonywanie zadań wynikających z rządowych programów z zakresu wspierania rodziny oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1.

Gmina Baligród występowała o środki w ramach rządowego programu *Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej* w latach 2014-2017. W 2017 r. otrzymała 7 000 zł. W sumie, na zatrudnienie asystenta rodziny, począwszy od 2014 r., Gmina pozyskała kwotę 48 261 zł. W 2018 r. nie wniosowała o środki z ww. Programu.

(Dowód: akta kontroli str. 75-82)

V. Realizacja zadań przez asystenta rodziny.

1. Opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, o którym mowa w art. 11 ust. 1.

Asystent rodziny, który był zatrudniony w GOPS w Baligrodzie, opracowywał oraz realizował plan pracy z rodziną. Pod planem podpisywali się dorośli członkowie rodziny, asystent rodziny, pracownik socjalny oraz Kierownik GOPS. Ponadto, plan zawierał m.in. dane rodziny, cel główny, cele szczegółowe, przyczyny trudnej sytuacji życiowej, zasoby i możliwości rodziny, ograniczenia rodziny utrudniające rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej, działania, termin ich wykonania, osoby odpowiedzialne za wykonanie zadania. Brak w nim przewidywanych efektów, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz podania szczegółowych terminów wykonania poszczególnych działań.

(Dowód: akta kontroli str. 83-84)

2. Opracowanie, we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, planu pracy z rodziną, który jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.

Podczas pracy asystenta z jedną rodziną, zaistniała sytuacja umieszczenia dziecka z tej rodziny w pieczy zastępczej. Nastąpiło to pod koniec pracy asystenta w Ośrodku. Jednak, Kierownik GOPS uczestniczył w opracowaniu planu pomocy dziecku, co zostało potwierdzone jego podpisem na ww. planie (obok podpisów koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i rodziny zastępczej). Kserokopia ww. planu znajduje się w dokumentach Ośrodka.

Ponadto, pracownicy Ośrodka, w jednym przypadku dot. dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, byli zapraszani na posiedzenia zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz oceny rodziny zastępczej.

(Dowód: akta kontroli str. 85-87)

3. Udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego.

Ww. pomoc prowadzona była poprzez naukę gospodarowania środkami finansowymi, naukę utrzymania w czystości zamieszkiwanych pomieszczeń, zachowania higieny osobistej, naukę przygotowywania posiłków, w szczególności dla dzieci. Asystent wspólnie z klientem uczestniczył w tych pracach, by zamodelować prawidłowe zachowanie.

4. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych.

Asystent pomagał w wypełnianiu wniosków o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej oraz informował o przysługujących świadczeniach socjalnych.

5. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych.

Asystent wspierał rodziny w rozwijaniu ich kompetencji osobowościowych, pracował z członkami rodziny nad odbudową więzi rodzinnych, pomagał w podjęciu leczenia odwykowego, a następnie motywował do prowadzenia życia w trzeźwości.

6. Udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi.

Asystent rodziny działał na rzecz poprawy relacji w rodzinie, przeprowadzał trening umiejętności wychowawczych, uczył kreatywnego spędzania czasu z dzieckiem.

7. Wspieranie aktywności społecznej rodzin.

Asystent motywował rodziny do wspólnego spędzania czasu celem wzmocnienia więzi rodzinnych oraz społecznych, np. poprzez udział w uroczystościach szkolnych, imprezach kulturalnych.

8. Motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Pani Kierownik wyjaśniła, że asystent nie realizował ww. zadania z uwagi na brak potrzeb w tym zakresie.

9. Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej.

W rodzinach, w których pracował asystent, dorośli członkowie rodziny pracowali, szczególnie dotyczyło to mężczyzn, gdyż matki zajmowały się dziećmi. Jednak podczas przeprowadzanych rozmów, asystent zwracał uwagę na pogorszenie się sytuacji finansowej w przypadku bezrobocia.

10. Motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.

Jak wyjaśniła Pani Kierownik, asystent rodziny zatrudniony w 2017 r., nie realizował ww. zadania, z uwagi na brak na terenie działania asystenta placówek, które prowadziłyby ww. zajęcia dla rodziców. Zauważyć należy, iż jedną z form pracy z rodziną, którą organizuje gmina, zgodnie z art. 10 ust 3 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest organizowanie dla rodzin spotkań mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”. W związku z powyższym, można było, w ramach realizacji ww. formy pracy z rodziną, inicjować zajęcia grupowe dla rodziców, mające na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych.

11. Udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych.

Dzieci miały możliwość uczestniczenia w zajęciach oferowanych przez świetlice szkolne, pedagoga szkolnego.

12. Podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Asystent uczestniczył w działaniach interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dziecka, które zostało umieszczone w pieczy zastępczej.

13. Prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Asystent, podczas swej pracy, prowadził rozmowy z rodzicami na temat metod wychowawczych i opieki nad dziećmi.

13a. Realizacja zadań określonych w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. poz. 1860).

Do dnia kontroli nie wpłynął wniosek o pomoc finansową, ani wniosek o objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny, zgodnie z ww. ustawą.

14. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.

Rodzina objęta wsparciem ma założoną teczkę. W niej znajdują się następujące dokumenty:

- kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- wniosek o przydzielenie asystenta rodziny,
- zgoda na wspieranie rodziny przez asystenta rodziny,
- plan pracy z rodziną,
- wstępna analiza sytuacji rodziny,
- ocena sytuacji rodziny,
- karta pracy z rodziną,
- sprawozdanie miesięczne z pracy asystenta rodziny z daną rodziną,
- sprawozdanie kwartalne z pracy asystenta rodziny,
- sprawozdanie półroczne z pracy asystenta rodziny z rodziną,
- notatki służbowe.

(Dowód: akta kontroli str. 88-97)

15. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, i przekazywanie tej oceny podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1.

Okresowa ocena sytuacji rodziny była sporządzana przez asystenta w formie dokumentu pod nazwą *Sprawozdanie półroczne z pracy asystenta rodziny z rodziną* i przekazywana Kierownikowi GOPS. Dokument ten zawierał, oprócz danych adresowych rodziny, m.in.: opis sytuacji rodziny przed objęciem asystenturą, cele współpracy z rodziną, zadania wykonane w rodzinie w okresie objętym oceną oraz osiągnięte efekty, wnioski i uwagi, podpis asystenta rodziny, pracownika socjalnego i Kierownika GOPS. Nie wszystkie oceny były sporządzone z zachowaniem min. półrocznego okresu. Ponadto, nazwa dokumentu nie jest zgodna do tej, jaka jest podana w art. 15 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

(Dowód: akta kontroli str. 98-99)

16. Monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

W związku z tym, że asystent rodziny pracował na umowę zlecenie do końca 2017 r., monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną przeprowadzili

pracownicy socjalni, co zostało uzgodnione we wnioskach i uwagach zawartych w *Sprawozdaniu półrocznym z pracy asystenta rodziny z rodziną*. Dowodem na przeprowadzenie ww. monitoringu są notatki służbowe sporządzone przez pracowników socjalnych.

(Dowód: akta kontroli str. 100)

17. Sporządzanie, na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach.

Asystent nie sporządzał na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach, natomiast sporządził wniosek o ustanowienie rodziny zastępczej dla dziecka.

18. Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny.

Asystent rodziny, w ramach swoich obowiązków służbowych, współpracował m.in. z Sądem Rejonowym w Lesku III Wydział Rodzinny i Nieletnich, kuratorem sądowym, Policją, szkołą.

19. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, o których mowa w art. 9a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), lub innymi podmiotami, których pomoc przy wykonywaniu zadań uzna za niezbędną.

Jak poinformowała Pani Kierownik, asystent rodziny nie realizował ww. zadania, gdyż nie pracował z rodzinami, w których została wszczęta procedura *Niebieskie Karty*.

VI. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Do zadań własnych gminy, zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że w Gminie Baligród nie opracowano ww. programów. Pani Kierownik GOPS złożyła w tej sprawie oświadczenie.

(Dowód: akta kontroli str. 101-102)

VII. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:

1. Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności dostępu do specjalistycznego poradnictwa.

Na terenie działania Ośrodka nie działają formalne grupy wsparcia ani grupy samopomocowe. Jednak prawie w każdej miejscowości gminy Baligród, działa Koło Gospodyń Wiejskich, gdzie kobiety organizując różne imprezy okolicznościowe, czy festyny, wymieniają się doświadczeniami w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, jak również prowadzenia gospodarstwa domowego. Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesku, w okresie od 1 lutego 2017 r. do 31 grudnia 2018 r. realizowało projekt „Piecza zastępcza jeszcze bardziej skuteczna”. Głównym celem ww. projektu było zwiększenie dostępności usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Rodziny z terenu gminy mogą korzystać z porad, terapii i mediacji w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Lesku. Na terenie gminy uruchomiony jest Punkt Pomocy Prawnej działający dwa razy w tygodniu, gdzie przyjmuje prawnik, który udziela porad prawnych w każdej dziedzinie.

(Dowód: akta kontroli str. 103-104)

2. Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.

Na terenie gminy Baligród nie funkcjonowały rodziny wspierające, ale GOPS podejmował działania w celu tworzenia warunków do ich powstania i funkcjonowania, jako dodatkowego instrumentu, który mógłby przyczynić się do pełniejszego wykonywania zadań przez Ośrodek. Informacja na temat rodzin wspierających była rozpowszechniana na tablicy ogłoszeń Ośrodka i propagowana przez pracowników socjalnych. Nikt jednak nie zgłosił się do pełnienia ww. funkcji. Jak poinformowała kontrolujących Pani Kierownik, rodziny wspierają się w sposób nieformalny, poprzez pomoc koleżeńską, sąsiedzka, czy między członkami rodziny. Do wymiany doświadczeń dochodzi również podczas wywiadówek i spotkań klasowych organizowanych w szkołach znajdujących się na terenie gminy.

(Dowód: akta kontroli str. 105-107)

3. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Gmina Baligród nie posiada placówek wsparcia dziennego. Jednak praca z dziećmi prowadzona jest w świetlicach szkolnych, które zagospodarowują im czas podczas oczekiwania na autobusy szkolne. Ponadto, cyklicznie, przy świetlicach wiejskich organizowane są przez szkoły i Gminny Ośrodek Kultury imprezy, np. Święto Rodziny. W okresie wakacyjnym i w czasie ferii zimowych prowadzone są w ww. Ośrodku kółka

zainteresowań. Dodatkowo, na terenie gminy działa „Orlik”, który zapewnia możliwość skorzystania ze sportowych boisk, natomiast w Gminnej Bibliotece Publicznej organizowane są konkursy plastyczne i istnieje możliwość skorzystania z bezpłatnego Internetu.

(Dowód: akta kontroli str. 108-109)

VIII. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Gmina, na podstawie art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej. Wielkość współfinansowania określa art. 191 ust. 9 ww. ustawy.

Z informacji pozyskanych w trakcie kontroli wynika, że z terenu gminy Baligród, w 2017 r. umieszczonych było 4 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. W 2018 r. umieszczonych jest w ww. pieczy 3 dzieci, gdyż jedno wróciło do rodziny biologicznej. Gmina ponosi opłatę za ich pobyt, co przedstawia się następująco:

Pieczna rodzinna/rok	10%	30%	50%
2017	528,00 zł	792,00 zł	7 260,00 zł
2018 do dnia kontroli	1 832,00 zł (wraz z wyrównaniem od IX 2017 r.)	594,00 zł	3 994,00 zł

IX. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baligrodzie, zgodnie z art. 176 pkt. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, sporządza półroczne sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej i przekazuje je za pomocą systemu teleinformatycznego – Centralnej Aplikacji Statystycznej Wojewodzie Podkarpackiemu. W kontrolowanym okresie, dwa z ww. sprawozdań przesłane zostało Wojewodzie w obowiązującym terminie (sprawozdanie za pierwsze półrocze 2018 r. i sprawozdanie za drugie półrocze 2017 r.), jedno zaś, tj. sprawozdanie za pierwsze półrocze 2017 r. zostało przesłane po obowiązującym terminie.

(Dowód: akta kontroli str. 110-116)

X. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Na bieżąco prowadzony jest monitoring dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez pracowników socjalnych, zgodnie z art. 176 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej. Pracownicy socjalni, po powzięciu informacji o rodzinie, która nie wykonuje należycie swoich obowiązków opiekuńczo-wychowawczych, sprawdzają środowisko, rozeznają sytuację i w miarę możliwości starają się udzielać porad i wskazówek mających rozwiązać problem. Jeśli jednak okazuje się, że może być zagrożone dobro dziecka, Kierownik GOPS zwraca się do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację rodziny i podjęcie stosownych działań.

XI. Składanie przez wójta w terminie do 31 marca każdego roku radzie gminy rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienie potrzeb związanych z realizacją zadań.

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją tych zadań.

W trakcie kontroli ustalono, że Wójt Gminy Baligród nie składał Radzie Gminy ww. sprawozdania. Podczas czynności kontrolnych, kontrolującym przedstawiono *Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej za 2017 rok*, które Pani Kierownik złożyła Radzie Gminy w dniu 28 czerwca 2018 r. W nim znalazły się m.in. informacje dot. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. informacja o zatrudnieniu w 2017 r. asystenta rodziny, ilości rodzin z którymi pracował, ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, kwotę środków poniesionych na współfinansowanie tych dzieci. W ww. Sprawozdaniu zostały ujęte potrzeby w zakresie pomocy społecznej, wśród których wymieniono m.in. potrzebę zorganizowania specjalistycznego poradnictwa psychologa, do korzystania przez osoby i rodziny wymagające takiej formy wsparcia, realizację ustawy o pieczy zastępczej i „Za życiem” – zatrudnienie na etat w Ośrodku asystenta rodziny, zapewnienie środków na jego zatrudnienie, utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób dotkniętych przemocą.

(Dowód: akta kontroli str. 117-128)

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych, w ramach kontroli kompleksowej w trybie zwykłym, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Baligrodzie, zostały sformułowane następujące wnioski i uwagi:

1. W Gminie Baligród do pracy z rodziną został wyznaczony Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baligrodzie.
2. W Statucie GOPS w Baligrodzie, w przepisach prawa, na podstawie jakich działa Ośrodek, uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast w zadaniach realizowanych przez Ośrodek, wpisano zadania wynikające z ww. ustawy. Z uwagi na fakt, że ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązuje od 2012 r., zmiany w Statucie zostały wprowadzone zbyt późno, bo w 2016 r.
3. W Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Baligrodzie wpisano realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast nie wpisano stanowiska asystenta rodziny i zakresu jego zadań.
4. Kierownik GOPS w Baligrodzie, od 1 czerwca 2017 r. do 31 grudnia 2017 r., zatrudniał na podstawie umowy zlecenie 1 asystenta rodziny, natomiast w 2018 r. do dnia kontroli, nie było zatrudnionego asystenta w Ośrodku.
5. Asystent przydzielany był rodzinie zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, posiadał odpowiednie kwalifikacje zawodowe i je podnosił poprzez samokształcenie. Nie podnosił jednak ww. kwalifikacji poprzez udział w szkoleniach zewnętrznych z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną.
6. Gmina Baligród, od 2014 r. pozyskuje środki finansowe z *Programu asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej*. Nie wnioskuje o nie w 2018 r.
7. Okresowa ocena sytuacji rodziny została sporządzona pod nazwą *Sprawozdanie półroczne z pracy asystenta rodziny z rodziną* i nie zawsze z zachowaniem terminu ustawowego do jej tworzenia.
8. GOPS w Baligrodzie nie opracował 3-letnich programów wspierania rodziny na lata 2012-2014, 2015-2017 i na lata 2018-2020.
9. Gmina Baligród zapewnia dostęp do poradnictwa specjalistycznego rodzinom znajdującym się w kryzysie.
10. W kontrolowanej Gminie stwarzano odpowiednie warunki do działania rodzin wspierających.

11. Na terenie gminy Baligród nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, jednak jednostki działające na terenie gminy, zabezpieczają potrzeby dzieci w zakresie wsparcia rodziny.
12. Gmina współfinansuje pobyt 3 dzieci w pieczy zastępczej.
13. Gmina Baligród nie zawsze terminowo przekazuje sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny.
14. W gminie Baligród prowadzony jest monitoring rodzin z dziećmi przez pracowników socjalnych.
15. Radzie Gminy w Baligrodzie nie przedstawiano przez Wójta Gminy do 31 marca każdego roku sprawozdania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Na tym czynności zakończono.

Protokół liczy 19 ponumerowanych stron.

INFORMACJE KOŃCOWE

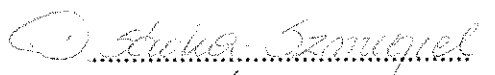
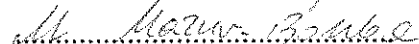
Wystąpienie pokontrolne sporządzono w trzech jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden przekazuje się Kierownikowi kontrolowanej jednostki, drugi włącza się do akt kontroli, a trzeci egzemplarz wystąpienia pokontrolnego, przekazuje się organowi prowadzącemu jednostkę.

Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

Małgorzata Dankowska

.....
Dyrektor Wydziału Polityki Społecznej

Zespół inspektorów:

.....

.....

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się zalecenia pokontrolne:

1. Należy zapewnić rodzinie przeżywającej trudności wsparcie i pomoc asystenta rodziny.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 3 lit. a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

2. W Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Baligrodzie należy wpisać stanowisko i zadania asystenta rodziny.

Podstawa prawna: ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

3. Osoba zatrudniona jako asystent rodziny jest zobowiązana do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną.

Podstawa prawna: art. 12 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki, asystent rodziny.

4. W planie pracy z rodziną należy zawrzeć przewidywane efekty oraz uszczegółwić terminy realizowanych działań.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki, asystent rodziny.

5. Należy dokonywać okresową ocenę sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki, asystent rodziny.

6. Należy organizować dla rodzin spotkania, mające na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi” oraz dokumentować działania w tej sprawie.

Podstawa prawna: art. 10 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

7. Należy opracowywać 3-letnie programy wspierania rodziny, gdyż tworzenie i realizacja ww. programów stanowi podstawę realizacji zadań własnych gminy.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2018 r., poz. 998, z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

8. Należy prowadzić stały monitoring w zakresie potrzeb tworzenia placówek wsparcia dziennego, zgodnie z zadaniami własnymi gminy.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 3 lit. c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

9. Należy terminowo przekazywać Wojewodzie Podkarpackiemu sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Podstawa prawna: art. 176 pkt 6 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

10. Należy składać Radzie Gminy w Baligrodzie przez Wójta Gminy, do 31 marca każdego roku, roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej wraz z przedstawieniem potrzeb związanych z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Podstawa prawna: art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.).

Osoba odpowiedzialna: Kierownik jednostki.

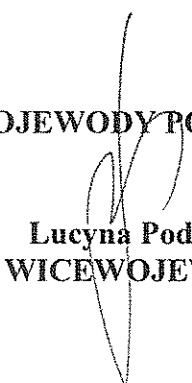
Wymienione w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym nieprawidłowości wynikają z niewłaściwej interpretacji prawa i wpływają na funkcjonowanie Ośrodka oraz realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 z późn. zm.), w związku z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda w terminie 14 dni od otrzymania zastrzeżeń przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia

W przypadku braku zastrzeżeń proszę poinformować Wojewodę Podkarpackiego, w ciągu 30 dni, od daty niniejszego wystąpienia, o sposobie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Z up. **WOJEWODY PODKARPACKIEGO**

Lucyna Podhalec
WICEWOJEWODY

Otrzymują:

1. Adresat
2. Wójt Gminy Baligród
3. Aa

